

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 50 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Gladstone in liberalna stranka na Angleškem.

IV.*)

Dr. V. Z. — Izvrstna pomagača sta bila Gladstonu v sezivanji taborov slavni John Bright in pa protestantovski dekan v Westminsterški cerkvi Stanley.

Ti „atrocity meetings“, katerih je bilo na stotine in stotine, so takrat angleški narod tako razburile, da so bile vse pridige po protestantovskih cerkvah le o turških grozovitostih, po vseh klubih, po vseh gostilnicah se nij družega govorilo nego o tem, vsi listi so bili polni dopisov iz stare Planine in ilustrirani časniki nijso imeli uže družih slik kakor Bašibozuke in Čerkeze, ki bolgarske otroke na bajonete natikajo.

Ko se je kmalu potem parlament sešel, vstane isti vihar od strani opozicije proti Disraelijevej vladi. Liberalna stranka jo je vprašala, kaj je vladi uradno znanega o vseh teh „civilizatornih“ činih, vsled katerih celi izobraženi svet kurja polt preletava? Konservativna vlada se je delala nedolžno, da o vsem tem nič ne ve, obetaje, da bo dala vse to na licu mesta uradno preiskovati in potem natančna poročila razglasiti.

Tega viharja se je bila vlada tako prestrašila, da je moral „stante pede“ tajnik angleškega poslanstva v Carigradu Barrington na lice mesta se podati in poročati, kaj je videl in zvedel. Nijso dobri trije tedni pretekli, ko je bilo uže Barringtonovo uradno poročilo razglašeno. Obsezalo je 48 velikih pol in

*) Glej št. 103, 105 in 106 „Slov. Naroda“.

prekosilo je v slikanji turških grozotin A. Forbesove dopise in opisovanja družih časnikov.

S to agitacijo liberalne angleške stranke Jugoslovonom na korist se je preprečilo drugo izdanje Krimske vojske in je dalo Rusom svobodo, iti črez Dunav in Turčijo pomandrat.

Pri takej priliki je očital John Bright konservativnej vladi, da bi imela gotovo zopet veselje in voljo, največjo neumnost tega stoletja, to je Krimsko vojsko ponoviti! Ta Brightov izraz, da je bila Krimska vojska največja bedastoča 19. stoletja, je klasičen postal, in se še dandenes čestokrat citira.

Vsled agitacije Gladstonejeve in cele liberalne stranke je dobila konservativna vlada tak udarec, da je njen najimenitnejši ud, lord Derby, takrat minister vnanjih poslov, prostovoljno iz vlade in ob enem iz konservativne stranke izstopil. Njegovega naslednika Marquisa of Salisbury je pa poslala torryistična vlada kakor posebnega poslanca na konferenco v Carigrad, kjer je mož zmirom na strani Ignatieva stal in za kristijane govoril.

Še 1878. l. po berlinskem kongresu je rekel Disraeli javno v parlamentu: Nikdar ne bi bili Rusi črez Dunav šli in nikdar ne bi bila Turčija tako ob tla vržena, ako ne bi bila angleška vlada po agitaciji Gladstonevej in cele liberalne stranke z „atrocity meetingi“ tako paralizovana, ter za vsako akcijo nesposobna.

Ko se je z jugoslovanskim vstankom leta 1875. slovansko vprašanje na dnevni red postavilo, začel se je Gladstone z vso angleško temeljitostjo in zagrizenostjo s slovanskimi odnošaji pečati. Veliko ga je v tem podučil naš slovenski prijatelj Arthur Evans, ki je dve

imenitni knjigi o Jugoslovanih napisal in leta 1875. v Londonu na svetlo dal. Gladstone se mu je lastnoročno zahvalil za poduk, ki ga je cepil iz teh knjig in ga v listu prosil, naj svoje študije o Jugoslovanih nadaljuje. To lastnoročno Gladstonovo pismo smo 1878. l. v ljubljanskej čitalnici v izvirniku brali. Neumorno je potem skozi 5 let Gladstone ustno in literarno delal za emancipacijo Slovanov in njegov refrain je bil zmirom ta, da konec vseh turških reform mora biti ta, da se „the unspeakable Turk“ enkrat za vselej iz Evrope potisne v malo Azijo, in da se prepusti gospodarstvo dosedanjih turških dežel tam bivajočim, dozdej potlačenim narodom. On je pisal na stotine in stotine člankov Slovanom na korist v ravnoprstne angleške liberalne liste in celo v tednik, „the nineteenth century“, ki v Newyorku izhaja. Razen „Daily News“ je bil glavni dnevni organ liberalne stranke „the Manchester Guardian“, ki vsak dan v Manchesteru v obliki „Times“ izhaja. Imenovani slovenski prijatelj A. Evans nam je pošiljal ta list v Ljubljano zmirom takrat, kadar je bil kak članek Slovanom na korist prijavljen. Veliko člankov so pisali tudi v tem smislu sedanji angleški ministri John Bright, Forster in Dilkes.

V podlistku „Slov. Naroda“ je bila enkrat kritika o angleški knjigi, katero je Rusinja Olga Novikova, sestra v Srbiji padlega polkovnika Kirjejevega na svetlo dala. Namen te knjige je seznaniti angleško občinstvo z Ruskimi odnošaji in v obče s celim Slovanstvom, da bi se predsodki, katere je dozdej angleško občinstvo zoper Slované imelo, zatrli in da bi Angleži slovanskemu življu tako naklonjeni

Listek.

Pisma iz Italije.

XI.

Gospa! Ravno sé je začelo daniti, ko sem se peljal mimo Padove, v obširnej planjavi ležečega, nekedaj jako bogatega mesta, katero slovi po svojem vseučilišču, a ne tudi po svojih doktorjih. — Od tod naprej mi je bilo še le mogoče opazovati deželo, po kateri sem se vozil; toda do Vicence nij bilo videti drugega, ko ob obeh straneh železnice nepregledna planjava z rodovitnimi travniki in lepo obdelanim poljem, — prepletenim na dolgo in široko z vinskimi trtami, vijočimi se ob steblih in vejah murbinih dreves.

Še le, ko se je vlak jel bližati Vicenci, začelo se je kazati ob obeh straneh gorovje, katero je proti severu obmejeno z nebetičnimi velikani beneško-tirolskimi, katerih goličave so bile s snegom pokrite, kakor je pod to odejo

počivala tudi še vsa krajina, po kateri sem se vozil, notri do Verone.

Prvo večje mesto, mimo katerega sem se peljal, je Vicenca, ki šteje nad 35.000 prebivalcev in ima, kolikor sem z železnice presoditi mogel, nekatere jako lepo zidane hiše. Okolica Vicence je prijetna, kajti ob obeh straneh mesta proti severu in jugu vzdiguje se polagoma gorovje, po katerem so sezidane lepe cerkve, veliki gradovi in bele vile, obdane z zelenimi vrti.

Posebno lepo lego imata oba gradova rodovine Montecchi, katero je krasno oveko-večil največji pesnik sveta, Shakespeare, s svojim Romeom.

Štiri postaje pozneje, potem, ko smo se peljali po vedno enakej ravnini, obkroženej proti jugu in severu s prijetnim gorovjem in posejanej sem in tja z belimi vasmi, lepimi mesteci in znamenitimi cerkvami, — prišli smo do Verone, katerega mesta ne poznate le po nesrečnej Juliji, gospa! ampak tudi vsled tega,

ker je nekedaj bila avstrijska tvrdnjava, ki je enako nesrečnej Mantovi požrla marsikacega slovenskega Franceljna, po katerem je potem leto in dan zdihovala zapuščena Micika, ako si nij izgube vedela nadomestiti v krajšem času. Ali marsikaka stara ženica, nesrečna mati slovenska, strepeta še dandenes, ako čuje imenovati Verono ali Mantovo in debela solza se jej prikrade po ovnelem lici, — in kako bi tudi ne, vsaj je tam izgubila morebiti jediniga sina, o katerem je pričakovala, ka jej bode na stara leta v tolažbo, radost in podporo.

Verona je še vedno ista močna tvrdnjava, ko je bila nekedaj. Celotno mesto obdano je namreč z mogočnimi gradbami; po okolici in po gorovji okolo mesta pa so postavljene močne tvrdnjave tako, da okolo mesta napravljajo dvojen oklep. Dandenes je Verona posebno važna zavoljo tega, ker je znano, da „Italia irredenta“ — stranka, h kateri se na Italijanskem priznava vsak, naj si uže to odkrito izjavi ali zase pridrži — hoče pridobiti Trentin. Itali-

postali kakor so nekaj težnjam po zjedinenji Italije. Gladstone sam je jako povoljno kritiko pisal v „Manchester Guardian“ o tej knjigi in je javno izrekel, da se on popolno slaga z idejami navdušene Slavjanke. Ta čudovita ženska biva od lanske jeseni neprestano na Angleškem, kjer ima zveze z vsemi vodji liberalne stranke, največ pa občuje z Gladstonom. Še nij davno tega, ko je imela „N. Fr. Pr.“ dopis iz Londona, v katerem pravi, da stoji Gladstone ves pod uplivom Olge Novikove.

Trditi pa smemo, da so se zadnjih 5 let angleški liberalci z Gladstonom na čelu o slovanskih stvarih temeljito informirali, bodi si o Slovanih v Avstriji, okolo Balkana ali v Rusiji. Smelo trdimo, da je o avstrijsko-slovanskih odnošajih Gladstone mnogo bolje podučen nego vodje ustavoverne stranke à la Rechbauer in Plenner, ki se nijso sramovali v dunajskem državnem zboru tako nevednost razkazovati.

Resnica je to, kar nam je A. Evans v ljubljanskej čitalnici pravil, da se pojedini Francozi uže čez 40 let s slovanskimi stvarmi pečajo ali da je v obče francoski narod o vsem tem dandenes še ravno tako neveden in nepodučen, kakor pred 40 leti, — Angleži so se pa začeli z angleško temeljitostjo in zagrizenostjo baviti s tem predmetom še le zadnjih 5 let ali imajo zdaj o Slovanih tako dobro znanje, ki bi ga mi tudi iz srca na našo korist Francozom in Italijanom privoščili. Kar francosko in italijansko časnikarstvo o Slovanih piše, zajema in prelaga z malimi izjemami iz nemških nam sovražnih listov, mej tem, ko se Angleži po svojih dopisnikih na licu mesta mej Slovani informirajo o Slovanih.

Iz državnega zbora.

Strastno so se borili levičarji zoper predlog desnice državnega zbora, naj se ovržejo tri volitve iz gorenje-avstrijskega velikoposestva. Prijemali so se na te tri poslaniške stole nemški „fortšritlerji“ in liberalci tako krčevito, da so celo sklenili, da morajo Dehne, Gross in Handel celo sami v svoji stvari tudi glasovati za potrjenje svoje volitve. Vendar kljubu brezmejnemu napadom levičarjev na večino državnega zbora v seji v ponedeljek, osobito kljubu napadom na grofa Hohenwarta, bile so te volitve zavrnjene, ker se je dokazalo, da „hišni posestniki“ se vendar ne morejo smatrati za gruntne posestnike.

Poslanec Schaup je dokazoval, da imajo gorenje-avstrijski lastniki hiš, ki so vpisane v deželno tablo, pravico, voliti v velikem posestvu. To, rekel je, da je potrdil tedanji (1867) gorenje-avstrijski ces. kr. namestnik grof Taafe; isto da je potrdil potlej namestnik grof Hohenwart in baron Conrad, ko sta Gorenje-Avstrijske vlade načelnika bila. Naposled je dejal Schaup, da ima zdanja večina državnega zbora gaslo: „Moč je nad pravico.“

Grof Vetter je govoril za to, da se te volitve ovržejo, kajti, ako bi se pustilo gorenje-avstrijskim lastnikom hiš, ki so zapisane v deželno tablo, voliti v velikem posestvu, potem bi se morala ta pravica priznati tudi dunajskim gospodarjem hiš.

Grof Hohenwart je odgovarjal Schauptu, ki je trdil, da je on kot gorenje-avstrijski cesarski namestnik tudi lastnike hiš, ki so vpisane v deželno tablo, vpisal mej volilce iz velikega posestva in s tem priznal njih volilno pravico. Grof Hohenwart je dejal, da to nij res, da bi jih bil on vpisal, nego da je on samo posestniki hiš, ki so bili uže prej vpisani, pustil v volilnem zapisniku za velikoposestvo, a novih nij sprejemal notri. Sicer pa namestnik nema odločevati v vprašanji, je-li imajo posestniki hiš, ki so zapisane v deželnej tabli, pravico, voliti z velikoposestniki, temuč on samo preiskuje, je-li kdo v velikem posestvu izgubil volilno pravico, ali pa jo je kdo drug pridobil. Grof Hohenwart je levičarje opozarjal na leto 1874, ko so ovrgli volitve iz gorenje-avstrijskega velikoposestva zato, ker volitve nijso izpale po njih volji. Tačasna večina državnega zbora je pa rekla, da ima zbornica poslancev suvereno pravico odločevati, kdo voli, a kdo ne voli. Zdanja večina državnega zbora hodi samo dalje po istem potu, po katerem je hodila prejšnja ustavoverna; zdanja večina hoče odpraviti samo neprilike, ki so se vrinile v gorenje-avstrijski volilski razred.

O tej zadevi sta govorila potem še poročevalec manjšine dr. Granitsch in poročevalec večine poslanec Lienbacher. Pri glasovanji po imenih je bila volitev vseh treh poslancev, ki so tudi za potrjenje svoje volitve glasovali, ovržena z večino 4 glasov, namreč s 163 proti 159. Poslanec Wolfrum je predlagal sicer tajno glasovanje o tej zadevi, a njegov predlog je bil zavrnjen.

Za tem je Herbst predlagal v imenu

svojih tovarišev, da se ministra Stremayra odgovor o jezikovnej naredbi na Češkem in Moravskem izroči v presojevanje posebnemu odseku, sestojecemu iz 24 udov, ki se volijo iz cele zbornice.

O početku seje je grof Taafe odgovoril na interpelacijo grofa R. Clama in tovarišev, katero so stavili dné 16. marca t. l. o nekej naredbi okrajnega glavarstva Visokev Bosni, katera naredba prepoveduje mohamedanom prestop v krščansko cerkev. Dotično naredbo smo tudi mi o svojem času od besede do besede naveli in zanimivo je tedaj to, da je grof Taafe odgovoril, da je dotični uradnik iz samovolje izdal tak ukaz.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 12. maja.

O znanem predlogu **graškega** nemškega viteza Weisa, da bi mestni zbor graški sklenil resolucijo o narodnostnem vprašanji za voljo onega strašnega slovenskega plakata, je za to voljeni odsek graškega mestnega zbora predlagal sledečo resolucijo, katero je bral dr. Hiebler v imenu odseka: „Z ozirom na c. kr. vladno jezikovno naredbo na češkem in z ozirom na resolucije, sklenene v državnem zboru, ki zahtevajo poslovanjenja nemških učnih zavodov posebno na Štajerskem, izjavlja občinski zbor glavnega mesta Štajerske, da se s prizadevanjem, da bi se slovanskim narodnostim avstrijskim izročila prevaga v uradu, šoli in javnem življenji, a da bi skrajšalo pa popolnem opravičeno (?) dozdanje polojenje Nemcev v državi in v deželah in nemškemu jeziku da bi se odvzel značaj potrebnega in jedino mogočega državnega jezika, da se s tem ruši jedna najzanesljivejših avstrijskih vezij, da je to nevarnost za državo in kulturo, in da je občinski zbor trdno sklenil, z vsemi sredstvi, ki jih ima v svoji oblasti, boriti se čvrsto za politično in duševno last nemškega prebivalstva v Avstriji v prouzročenem narodnostnem boji.“ — Furor teutonicus. Slovanom nobene pravice! Mi Nemci jim hočemo na dalje na tilniku sedeti in jih tlačiti, kakor smo jih dozdej! To je smisel resolucije z družimi besedami.

Državni zbor je včeraj sprejel postavo o vojaški taksi z nekaterimi popravki. Gledé **deželnih zborov** prinaša stara „Presse“ novo poročilo, drugačno od drugih novlin, da bodo namreč sklicani še le 5. julija.

lijanski politični dnevniki, ki so tudi po inozemstvu razširjeni, pravijo sicer, da bi Italija Trentina ne hotela tudi ko bi ga Avstrija za njo metala, a vsaj veste, gospa! da je človeku dan dar govorenja zato, da zakrije z njim svoje misli in da je ranjki Gutenberg iznašel tiskarstvo v ta namen, da se po njem prave namere zakrivajo. Poljaki, katerih žalostna zgodovina Vam je znana, pravijo sicer: „musi to być prawda, bo wydrukowano“, kar pa razodeva le, da nijso bili diplomati, kakor so na priliko dandenašnji Italijani.

Toda ne smem predalet zaiti v politiko, ker bi to Vas dolgočasiti utegnilo in politika tudi res nij za nežni spol; in sam Bog nas obvaruj te nesreče, da bi pri nas ženske politizirati začele, kajti: „da werden Weiber zu Hyänen“.

Kakor sem torej uže rekel, je trdnjava Verona zato važna, ker se bodo nanjo naslanjale event. operacije italijanske armade proti Avstriji in italijanska vlada tudi skrbi ne le, da se vsa utrjenja okolo Verone ohranijo v

dobrem stanu, temveč, da se tudi dopolnijo s tem, da se vse okolne trdnjave spravijo v pripravno komunikacijo. Vsled tega se k vsem gori omenjenim okolo mesta nastavljenim trdnjavam ravno sedaj delajo lepa in široka pota.

Sicer Vam o Veroni ne morem povedati nič dobrega in nič slabega, ker mesta prav za prav še videl nijsem, kajti skrito je tako za gradbami, da se le sem ter tja pokaže izza njih kak stolp ali kaka višja hiša. Pač pa moram priznati, da je kljubu vsem trdnjavam, ki okolico kaze, ona vendar jako lepa in da se mi je od Verone pa do Brescie zdela krajina podobna zemljskemu raj. Tudi o snegu tu nij bilo več sledu, kar je mene posebno razveselilo; kajti tako, s tem solncem ki je takrat sijalo, z onim ko ribje oko jasnim nebom in tako krasno okolico, tako sem si bil predstavljal Italijo.

Ne morem Vam povedati, kako iznenaden sem bil, ko sem blizo Peschiere — tudi znane močne trdnjave — zagledal Gardsko jezero. A najlepši kraj, katerega sem od Ljubljane

do Milana videl je gotovo Desenzano, malo ob gardske m jezeru v prekrasnej dolinici ležeče mesto, katero obdajajo lepe vile s prekrasnimi vrtovi.

Pogled na Gardsko jezero bil je veličasten. Na enej strani videti je bilo do Garde, na drugej pa do Foscolana in od tod dalje po planinskih vaseh in posameznih kočah sezidanih po hrbtovji visocih giudicarskih planin.

Težko je bilo ločiti se od te lepe krajine; a kakor veste, gospa! železnični hlaponi némajo občutkov in tako je tudi naš zdrdral dalje, in zginilo nam je tudi gardsko jezero izpred očíj.

Ne daleč od postaje Rezzato zbudil je mojo pozornost nekaj poseben pojav. Hrbtišče ondi precej visocega gorovja bilo je videti čisto belo, ko da bi bilo pokrito s samimi labodi.

„Što se bjeli na gori zelenoj“ vprašal sem se s srbsko narodno pesnijo; pojasnila se je pa cela stvar, ko smo se bili malo bliže pripeljali. Perice so po celej gori razobesile oprano perilo vsled česar sem to-

Vnanje države.

Iz Rusije se vendar le res potrjuje vest, da je naučni minister grof Tolstoj s carskim ukazom od svojega mesta odpravljen in imenovan za uda državnega svetovalstva. Ob enem je bil imenovan Saburov za naučnega ministra. Tolstoj je baje padel, ker je premalo za „realistične“ predmete v srednjih šolah skrbel. Saburov je baje bolj vnet za realne gimnazije, čeravno tudi on nij sovražnik klasicitete, katero da je preveč podpiral se očita grofu Tolstoj.

Na prošnjo Gladstoneja je angleški vnanji minister Granville angleškemu poslaniku na Dunaji Elliotu naznanil pismo Gladstonejevo od 4. t. m. pisano avstrijskemu poslaniku Karolyiju. V tem pismu pravi Gladstone: Ko sem prevzel nalog sestaviti novo ministerstvo, spoznal sem takoj, da kot minister ne smem ponavljati ni rabiti onega polemičnega govorjenja, katero sem prej govoril z ozirom na več kot jedno vlast, ko sem imel več svobode in menj odgovornosti. Gladstone obžaluje nadalje, da je avstrijskemu carju podtikaval tako izjavo, kakršne on nij izgovoril in pravi, da ne sovraži sploh nobene dežele ter je zmirom dobrohotno gledal Avstrije teški nalog za utrjenje države, kar upa, da se bode Avstriji popolnem posrečilo. Glede granjanja avstrijske politike na balkanskem polotopu je dejal Gladstone, da so njegove skrbi prouzročile menj trdni dokazi. Ker mu je pa Karolyi zagotovil, da dunajska vlada ne želi v berlinskem dogovoru priznanih si pravic raztegniti, in ker bi tako razširjenje avstrijske državi res škodovalo, zato izjavlja Gladstone, da bi ne bil nigrdar takih besed rabil, katere zaznamlja Karolyi po pravici precej žaljive, ako bi on imel uže preje tako zagotovljenje. — „Daly News“ pravi o tem pismu, da postane to pismo še jako važen državni dokument, in da bode odgovor Avstrije na angleško okrožnico najboljši tolmačil Karolyi-jeva zagotavljanja Gladstoneju.

Albansko vprašanje zanima zdaj vso Evropo. Po najnovejšem poročilu „Pol. Corr.“ so Albanci premislili se in ne bodo ofenzivno postopali proti Črni gori. Spet je pa 6000 Albancev v Skadar prišlo — Kaj pa Turčija? Bo li priznala „neodvisno“ Albanijo. Videti je, da nema moči ustavljati se.

Govor kneza Bismarka, v katerem je pravil, da je truden, ker ga nemški parlament slepo ne uboga, temuž zdaj jedna zdaj druga stranka glasuje s katoliškim centrom zoper njega, dela povsod senzacijo. Tudi nemške novine so hude nanj. Berlinska „Tribüne“ pravi, da se kancelar dosledno izogiblje vsake parlamentne odgovornosti. Z najmanjšim ugovorom ravná on tako, kakor da bi bil animozen, državi sovražen ali neumen. Tako se je on proč obrnil od olikanega in neodvisnega dela prebivalstva. S pravom se smatra sebe

rej zaključil, da mora biti Rezzato brescianski Bizavik.

Ostala okolica Brescie zanimala me je posebno zato, ker je skoro do lasa takova ko lepa okolica tržaška. Isto tako, ko pri Trstu proti Opčinam in Proseku dvigajo se tudi okolo Brescie enake z lepimi vilami in priprostimi kmetijskimi hišami obsajene višine. Tudi mesto, ki ima 35.000 prebivalcev, zdi se biti jako lepo, a žalibog, nij ga tudi bilo veliko videti, ker je s precej visocimi gradbami obdano.

Od tod dalje ležal je zopet sneg in jaz si potem, kar sem doslej videl — utrujen, nijsem več ogledoval krajev, mimo katerih smo se vozili, temveč spustil se z duhovnom, ki je v Rovatu vstopil, v pogovor in tako sem v prvič imel priliko poskusiti, koliko sem se bil od Ljubljane do Lesec italijanskega jezika naučil. Šlo mi je jako trdo, a vendar sva se z možem pogovarjala o politiki in literaturi tako dolgo, dokler nij vlak obstal na kolodvoru v Milanu.

V Italiji, dné 6. februarja 1880.

za zastopnika ideje nemškega edinstva; ta je pa nemogoča, če nema v narodu široke podlage. Liberalci so bili desetletja dolgo jedini zagovorniki misli zedinjenja Nemčije; njih partikularizem je v tem, da zagovarjajo ustavno pravico, stalnost nemških zveznih pogodb, katere je Bismark sam imenoval pribežališče državne složnosti, — stanje, v katerem si stojita moč in pravica v državnem kancelarji in „rajhs-tagu“ nasproti, dolgo ne more trajati.

Bismarkova „Norddeutsche Allg. Ztg.“ prinaša pa poseben članek zoper jude, katere zaznamlja kot zaveznike katoliškega centra in vsake opozicije zoper državo in nemško vlado. Taki judje da so Lasker, Bamberger in Wolffson.

Dopisi.

Iz Ptuja 11. maja. [Izv. dopis.] Jako veselo novico vam imam denes naznaniti. Denes je bila volitev v tukajšnji okrajni zastop velicega posestva.

Zmagali so vsi od naše stranke postavljeni kandidati. Sedaj bomo Slovenci prvič večino v tem zastopu imeli. Črni nemčurski Ptuj se beli! — Kmetske volilce opomnimo, da pridejo v petek vsi naše može volit. —

Veseli je tu mej nami veliko — nemčurji so pa potrti.

Iz Gorice 11. maja [Izv. dopis.] Odbor naše čitalnice imel je prošli teden sejo v zadnji velikega koncerta, ki se ima napraviti še v tem meseci. Kakor se vidi ima odbor res dobro voljo vse učiniti, da bode ta slovenski koncert velikansko izpadel. Ker je čitalnična dvorana za tak slučaj premalo prostorna, obrnil se je odbor do tukajšnjega nemškega društva „Concordia“ s prošnjo, da bi mu ono prepuščilo za to veselico svojo — v Gorici najprostornejšo — dvorano. „Concordia“ je v to dovolila — brezplačno. — Naše občinstvo se tega koncerta zelo veseli; kajti sodelovala bosta — kakor znano — g. Gerbič in njegova gospa, koja se svojim krasnim petjem po naše milej domovini toliko slavo žaneta. Sviral bode pri koncertu celi slavnoznan orkester tukajšnjega polka Hess pod vodstvom g. kapelnika. Pevske točke izvrševal bode jako pomnoženi čitalniški pevski zbor pod izurjeno roko našega marljivega „Slavčevega“ generala. Ker ima koncert dobrodelen namen — v podporo primorskih siromakov — smemo se nadejati obilne udeležbe tudi od neslovenske strani.

Iz Trsta 10. maja. [Izv. dopis.] Kadar se kdo kogá boji, gotovo se nad njim široko usti. Tukajšnji laški list „Indipendente“ je na Slovence kar divji. Kaj porekó Lahi ónkraj Adrije, ko bodo izvedeli, da so v Trstu tudi Slovenci, o katerih nij on nikdar črhnil. Jezi ga, da je Bog nas Slovanov precej mnogo dal v Primorje, in da smo nestrašljivi, ter da se ne brigamo za Italijo poželjivo, ampak idemo svoj pot dalje ne zmeneči se za dopovedovanje, da slovenstvo nij za Trst, ampak da Slovenci smo le „oltra le nostre alpe“, le tam za „italijanskimi“ Alpami. Tako si misli „Indipendente“ Trst italijansk. Huda je nje gova čudna bolezen, katera mu razjeda romanska čreva? Čudimo se pa vse eno, da avstrijska policija pripusti tako laško neavstrijsko draženje zoper nas? Naj „Indipendente“ izve, da nas on ne bode odvrnil od našega pota. Mi dobro vemo, da more naše Primorje z našim Trstom le pod Avstrijo sreče iskati, in nikdar ne bomo pripustili niti pedi našega slovenskega zemljišča lačnej Italiji, ki preži nanj ko volk.

„Indipendente“ se boji naše trobojnice,

naših plakatov; mi vsa ta strašila pri belem dnevi razobesimo, a njegova laška stranka dela po noči, tihotapno zavrtno. Le škoda je, da se v Trstu od visoke strani, ki bi najbolj imela nas Avstrijce podpirati, bolj lahonstvo in „irredentovstvo“ podpira, tiho in indirektno, to se ve.

Z Dunaja 11. maja. [Izv. dopis.] Izlet, ki ga nameravata društvi „Slovenija“ z Dunaja in „Triglav“ iz Gradca na binkoštno nedeljo v Mürzzuschlag napraviti, bode, kakor se kaže, prav sijajen. Mnoga slovanska društva na Dunaji so uže naznanila, da se bodo tega izleta udeležili zastopniki. Največ udeležitve bode od strani „Zore“, potem pride dosti Hrvatov, Slovakov, Poljakov in družih.

G. Anton Förster je „Sloveniji“ nedavno poklonil pesen „Pobratimija“, ki se bode tudi pri slavnosti pobratimstva mej „Slovenijo“ in „Triglavom“ v Mürzzuschlagu pela. Program te slavnosti je zelo zanimiv. Pevci „Slovenije“ in „Triglava“ pojó mnogo zborov skupno, potem so zbori, ki jih pojó pevci „Slovenije“ in zbori, ki jih pojó pevci „Triglava“. Skupen obed bode v hôtelu „zum Erzherzog Johann“ v Mürzzuschlagu; na večer pak bode prosta zabava v hôtelu „zum Erz. Johann“.

Domače stvari.

— (K vprašanju namestniške podružnice v Celji.) Organ naših ljubljanskih nemškutarjev se ne briga le za germanizacijo Kranjske, tudi štajerski Slovenci so mu včasí na srci, za katere se zelo boji, da se ne bi od Nemcev v Gradci odcepili. V zadnjem listu prinaša pod naslovom „Staatsmann Vošnjak“ članek, obrnen zoper našo misel, da naj bi se za štajerske Slovence naredila filijala graškega c. kr. namestništva. Po štilu soditi je ta članek iz peresa starega renegata Dežmana, kateri je bil kakor znano pred 11 leti tudi v Celje tekkel štajerce svarit pred Kranjci, češ, da so ti sami „berači“. Pisalec dokazuje, da táko odcepljenje od Nemcev nij mogoče v Avstriji. Ali stari renegat je pozabil, da ta terjatev štajerskih Slovencev po filijali namestništva niti nič posebnega niti nič novega nij v Avstriji, ker tirolski Italijani imajo v onej istej Avstriji, v katerej tudi mi Slovenci davke plačujemo, uže dolgo ravno tako filijalo v Trientu, in zarad tega nij še niti Tirol razpal niti ne monarhija trpela. Kar se je za Italijane brez vsega državnopravnega poloma naredilo, zakaj bi se isto za Slovence ne?

— (Cesarjev dar.) Nj. vel. cesar je daroval 150 gld. iz svoje kase za pomoč pri zidanji šole v Draščah.

— (Požar.) Piše se nam iz Prema 10. maja: Denes zjutraj okolo 4. ure začel je goreti hlev A. Franka v Potoku pod Premom. Hleva se držeča hiša Marijane Logar in Jarneja Logar, razen kar ima zadnji s ceglom kritega, so pogorele. — Da se ogenj nij razširil zahvaliti se je ugodnemu vetru, in pa kar je najbolje — voda teče ravno mimo onih hiš. — Ljudje so še v pravem času bili ogenj zapazili in tako toliko uspešneje delovali, da so silovitemu elementu nadalnje razširjenje zabranili. A. F. pa nij hotel nihče pomagati giniti, ker je splošno mnenje, da je sam zažgal, zato je tudi precej potem žandarmi odpeljali v Bistrico, kjer bode nadaljna preiskava pokazala, ali je res kriv obdolženega čina. Zavarovani so vsi trije.

— (Zgubil se je) 28 let stari Andrej Bajec iz Predjame v postojnskem okraji dné

28. meseca marca; tega dne je šel od doma, a nij se vrnil več in ne vé se, kje da je zdaj. Bajec je bil malo slaboumen in je večkrat dejal, da bi šel rad na Žalostno goro poleg Ljubljane; možno, da je šel tja, da je pa na potu kako unesrečil.

— (V Srednjeji vasi) v Bohinji je voljen za župana gospodar Matevž Zupanec, za svetovalce pa so bili izbrani gospodarji: Matevž Mencinger, Janez Žvan in Šimen Sodja.

— (Tiskovni pogrešek.) V zadnjem III. članku „Gladstone in liberalna stranka na Angleškem“ naj se v predzadnji vrsti bere „unspeakable“ a ne „unspeacable“, kakor je bilo krivo tiskano.

Razne vesti.

* (Strela.) Mej viharjem, ki je na raznih krajih dne 7. t. m. razsajal, vozil je nemški kmet Zilinger iz Uschendorfa na Dolenjem Avstrijskem z volmi stele domov. Strela je mej potoma udarila v voz stele in ubila kmeta in oba vola, fantu pa, ki je za vozom hodil, nij se nič zgodilo. — Tudi iz Mohalyja na Ogerskem se piše, da je strela udarila v konje, ki so se skupaj pasli in je 4 ubila, 6 jih omamila, drugi so pa prestrašeni na vse kraje zbežali.

* (Uboj.) V Zlatarskem okraju na Hrvaškem je v nekeji zadrugi Jerdovškeji ono soboto nek fant prišel z vojakov domov in terjal svoj delež premoženja iz zadruge. Starešina te zadruge mu nij hotel precej ustreči; vojak odpuštnik vzame kol in starešino ubije.

* (Razbojniki.) Iz Tuzle v Bosni se poroča, da je hitri sod dal 4. t. m. ustreliti 4 razbojnike, ki so pretečeni mesec nekega mohamedanskega mlinarja ranili in dva blapca pretepli, ter odnesli moke in 200 gld. denarja. Tudi drugod po Bosni „hitri sod“ kar na kratko strela tatove in razbojnike.

Poslano.

Iz Krškega 11. maja 1880. (Poslanica gosp. Jan. Rannerju, c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku v Ptuj.) Iz šolskih okrajev, kateri so Vašemu nadzorstvu izročeni, sem izvedel, da ste se Vi proti učiteljem izjavili, da moje pisanke (in menda tudi risanke) za rabo v šolah „niso dovoljene“. Ker ta Vaša nezakonita izjava utegne ondotne učitelje begati, da se bodo mojega poštenega slovenskega šolskega blaga ogibali, zato sem primoran, Vas opozoriti, kar je Vam, ki moje blago poznate, sicer dobro znano, da se smejo moje pisanke in risanke (brez podob in zemljevidov) po obstoječih šolskih zakonih in ukazih brez vsake ovire rabiti. Poslal sem jih bil vsem c. kr. deželnim in okrajnim šolskim nadzornikom po Slovenskem na ogled, a nihče se nij nad njimi spodtikal, marveč so se nekateri merodajnejši šolski možje, nego ste Vi, pohvalno o njih izrazili. Ker imam jaz pri tem težavnem in nevhvaležnem podvzetju samo korist in napredek slovenskih šol pred očmi, zato moram Vas javno svariti, da v bodoče ne škodujete s takimi svojimi nepostavnimi, nam Slovencem sovražnimi izjavami niti našemu slovenskemu šolstvu niti meni, ker bi si moral sicer po sodnijskem potu zadostjenja iskati.

Iv. Lapajne.

Tuji.

11. maja:

Pri Slonu: Friedman iz Dunaja. — Ramovš iz Loke. — Fischer iz Dunaja.

Pri Malléi: Rosenwasser iz Dunaja. — Durstmüller iz Brna. — Wenig iz Dunaja. — Weltl iz Beljaka. — Gasser iz Dunaja.

Pri avstrijskem cesarji: Veit iz Gradca. — Hözl iz Monakova.

Pri bavarskem dvoru: Cadore iz Trsta.

Ker mi nij bilo mogoče pred odhodom iz Bele cerkve osobno posloviti se pri čestitih znancih in prijateljih, se tukaj javno zahvaljujem za meni izkazano zaupanje in prijateljstvo. Ostanite zdravi!

Turjak, dne 9. maja 1880.

Jakop Gruden,
župnik v pokoji.

(224)

Izdatelj in urednik Makso Armic.

Dunajska borza 12. maja.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	72 gld. 65	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	73	35
Zlata renta . . .	89	05
1860 drž. posojilo . . .	180	30
Akcije narodne banke . . .	838	—
Kreditne akcije . . .	276	30
London . . .	119	—
Šrebro . . .	—	—
Napol. . .	9	48½
C. kr. cekini . . .	5	61
Državne marke . . .	58	60

Tržne cene

v Ljubljani 12. maja t. l.

Pšenica hektoliter 10 gld. 24 kr. — rež 6 gld 50 kr.; — ječmen 5 gld. 51 kr.; — oves 3 gld. 56 kr.; — ajda 5 gld. 39 kr.; — pros 5 gld. 39 kr.; — kornuza 6 gld. 50 kr.; — krompir 100 kilogramov 3 gld. 30 kr.; — fižol hektoliter 9 gld. kr.; masla kilogram — gld. 80 kr.; mast — gld. 70 kr.; — špeh frišen — gld. 60 kr.; špeh povojen — gld. 64 kr.; — jajce po 1½ kr.; — mleka liter 8 kr.; — govednine kilogram 54 kr.; — teletnina 56 kr.; — svinjsko meso 58 kr.; — sena 100 kilogramov 1 gld. 95 kr.; — slame 1 gld. 78 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 6 gld. 20 kr.; — mehka 4 gld. 10 kr.

Andrej Gregoritsch,

(221) c. kr. sodnijski zdravnik,
stanuje odslej v g. Vilharjeveji hiši, I. nadstropje, tik frančiškanske cerkve.

Išče se

poštenih agentov

za blago, ki daje veliko dobička, kateri posel vsagdo lahko poleg svojega poklica opravlja. Ponudbe sprejema pod naslovom „Lucrativ“ Annoncen-Expedition Rotter & Co., Wien, Riemergasse 12. (223—1)

Delikatne, nove, angleške

Matjes-slanike,

prav dobre in pravilno osoljene, per 5 kilo sodček, okolo 30 kom. pošiljam franko na vsak poštini kraj avstro-ogerski proti povzetju gold. 1 50; 3 sodčki 50 kr. odpusta. (220)

A. L. MOHR, Ottensen poleg Hamburga.

Pri

H. Ničmanu,

založniku v Ljubljani,

je ravnokar prišla na svitlo:

„Stoletna Pratika“,

četrtga natisa, popravljena in pomnožena, ki obsega 260 strani.

Ker ljudje radi b-ró „Stoletno Pratiko“ in vedno po njej povprašujejo, izdali smo jo v četrtem natisu. In res, skoraj da si upamo reči, da ne bode nihče rekel, da bi se mu ne bila ta „Pratika“ popolnem prikupila, če jo je le nekoliko prebiral; posebno pa zato, ker v njej najdemo tako natančno in umevno razlaganje vseh stvari in oddelkov, kakor do sedaj v nobeni slovenski „Pratiki“.

Iz te „Pratike“ se mej drugimi koristnimi rečmi izvje: če je leto navadno ali prestopno, kaj je lunini in kaj solnčni krog in kako se najde, kateri prazniki so premakljivi, kateri nepremakljivi; nekoliko od planetov ali premičnic; kako se napravljajo solnčne ure, da poludne natanko kažejo; bere se v njej o vremenskih znamenjih, o opravilih za vsak mesec celega leta itd. Dalje se v njej bere cesarska postava o živinske kupčiji, kakor tudi pouk, kako se more človek zdrav ohraniti, življenje si boljšati in se v sili oteti; o opravilih in sprehodih, o počitku in spanju; kako se utopljenci in zmurnenci, zadušeni, od strele zadeti, obešeni ali zadržani oživljajo, kako se od kače pčeni ozdravljajo itd. Poslednjič se v tej „Pratiki“ zapisani vsi sejmi na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Hrvaškem in še več znamenitih in koristnih reči. Kdor si jo bode omislil, bode videl, da je še večjega priporočila vredna, kakor smo jej ga tukaj izrekli.

Velja trdo v pol platnu vezana 85 kr., v pol usnju 90 kr.

Pri ravno tem založniku je tudi na svitlo prišla in se dobiva: (218—1)

Častna straža

Jezusovega presvetega Srca.

Poslovenil J. Dolenc, stolni kaplan. Obsega 64 strani.

Velja 12 kr.

Ravno tako tudi:

Gorečnica

naše Gospé presvetega Srca.

Izdelano za Slovence poleg francoskega „La Zélatrice“.

Obsega 56 strani. Velja 10 kr.

Dr. Spranger-Jeve

kapljice za želodec

pomagajo vsakomu, ako ima krč v želodeci, migrēno, slabosti, krč v prsih, mastno kolcanje itd. Odpre hitro in brez bolečin truplo. Zoper zlato žilo in zaprtje. Pri škrofeljnih odpravijo te kapljice vso tvarino, iz katere izhaja bolezen in odpravi červike. Kdor ima davični kašelj, naj vzame po ½ žlice teh kapljic vsako uro, dokler ne pride zdravnik, ker takoj bolezen ublaži in odpravi vročino. Varuje v koleri in nalezljivih boleznih zoper to, da se bolezen ne naleze, a mora se vsak dan nekoliko teh kapljic izpiti. Na potovanji, ko nerodno uživanje prouzroča slabosti, pomaga takoj. Zoper jezo in bel jezik, ker odpravi žolč in da zopet slast.

Naj se poskusi z majhenim in vsagdo preveri o njih brzem uplivanji.

Prodaje samo lekarnar J. Svoboda v Ljubljani, sklenico po 30 in 50 kr. (169—1)

Obče priljubljena

darila za sv. birmo

prodaje zelo v ceno ter jih ima na veliko izbero

Nikolaj Rudholzer,

(207—2)

v „Zvezdi“ št. 8.

Podpisani naznanja, da ima svojo pisarno od

10. maja t. l.

naprej v svojej lastnej hiši v Križevniških ulicah hiš. št. 8, v I. nadstropji.

Dr. Jarnej Suppanz,

(213—3)

c. kr. notar

Gostilna „pri Guziju“

v Spodnji Šiški.

Čast imam naznaniti p. n. občinstvu, da sem z današnjim dnem prevzel zgoraj imenovano gostilno.

Poslavljam se ob enem od svojih stalnih gostov „zur Vereinigung“, vabim njih kakor tudi vse moje podpornike in čestitelje dobrega piva, vina in izvrstnih jedil, naj me tudi v mojih novih prostorih mnogobrojno obiščejo.

Sè spoštovanjem udani

(204—3)

Lorenz.

Samo pri

M. Neumannu,

v Ljubljani, Slonove ulice 11.

Popolna obleka

gld. 16.—

Površnja suknja

gld. 12.—

Velika izber oblek za dečke in za otroke.

Toilette za gospé, jagnet-ogrinjala za vspomlad, po najnižjeji ceni.

Vnanja naročila izvršujó se točno in s poštanim povzetjem in kar nij po vseči, se brez ugovora izmenjava. (150—7)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.